

Patienternas inställning och attityd till underhållsbehandling vid ett Integrerat team för Opiatberoende Kriminalvårdsklienter (ITOK)

1 oktober 2008
Beroendecentrum Stockholm
Marlene Stenbacka

METOD

Syftet med enkäten var att få kunskap om patienternas inställning till behandlingen inom ITOK, vilket är en integrerad behandling för opiatberoende, där Stockholms Frivård, Kriminalvården, Region Stockholm och Beroendecentrum Stockholm är involverade.

METOD

Samtliga patienter inom ITOK tillfrågades om att fylla i en enkät angående behandlingen inom ITOK. Patienten fyllde i enkäten i samband med besök till mottagningen vid Beroende Centrum Stockholm. Datainsamlingen skedde från 18 till 29 augusti 2008. Några enstaka patienter, som var svåra att nå lämnade in sina enkäter några veckor senare. Patienten fick fylla i enkäten i enskildhet och hade också möjligheter att fråga om någonting var oklart. Patienten informerades om att svaren inte kommer att analyseras av personal från ITOK och att enkäterna bearbetades anonymt. De flesta patienterna (cirka 90 %) svarade på enkäten när de kom till besök till mottagningen. De patienter som befann sig på behandlingshem fick fylla i en enkät anonymt och lägga i ett kuvert och lämna till kontaktpersonen som i sin tur skickade enkäten till Beroendecentrum.

Enkäten bestod av sex strukturerade frågor, men patienten hade också möjlighet att själv inkomma med egna kommentarer om behandlingen.

RESULTAT

Totalt svarade 43 patienter på enkäten. Av dessa var 37 (86 %) män och 6 (4 %) kvinnor. Åldern varierade från 22 till 72 år. Medelålder för männen var 37.4 år (25-72 år) och för kvinnorna 31.8 år (22-42 år). Kvinnorna var således mycket färre och cirka 5 år yngre än männen.

Patienterna har underhållsbehandling med antingen metadon, Subuxone eller Subutex för sitt opiatberoende. Nästan två tredjedelar (31 patienter) var inställda på Metadon, 10 patienter erhöll Subuxone och 2 patienter Subutex

Nära hälften, 46 %, av samtliga patienterna hade varit inskrivna i behandlingen endast 1-3 månader, medan 12 % hade varit inskrivna 10 månader eller längre (Se tabell 1). Detta medför naturligtvis att patienterna inte har så lång erfarenhet av behandlingen, vilket inte är förvånande eftersom ITOK startade för cirka ett år sedan.

Tabell 1. Tid i behandling uppdelat på män och kvinnor och totalt antal patienter

Månad	Män (n=37)	Kvinnor (n=6)	Totalt (n=43)
1-3	43 %	55 %	46 %
4-9	46 %	17 %	42 %
10+	11 %	17 %	12 %
Genomsnittstid	5 månader	4 månader	5 månader

De flesta patienter har kommit till ITOK från kriminalvårdsanstalt. Personal från bl a ITOK har gjort den medicinska utredningen och bidragit med hjälp och stöd med inskrivning vid Beroende centrum och ITOK. Cirka 80 % hade goda erfarenheter av t övergången från anstalt till ITOK.

Tabell 2 Personliga erfarenheter av det stöd och hjälp för att komma in i behandling via ITOK

Månad	Män (n=37)	Kvinnor (n=6)	Totalt (n=43)
Ingen erfarenhet	8 %	0 %	7 %
Mest goda erfarenheter	78 %	100 %	81 %
Både goda och dåliga	14 %	0 %	12 %
Dåliga erfarenheter	0%	0%	0%

Patienterna fick också besvara frågan om det var lätt att komma i kontakt med ITOK eller inte. Detta gällde både personlig kontakt och telefonledes. De allra flesta tyckte att det var mycket eller ganska lätt att komma i kontakt med personal vid ITOK. Kvinnorna var dock något mera negativ. Hälften ansåg att det var varken lätt eller svårt (Tabell 3).

Tabell 3. Komma i kontakt med ITOK (personlig kontakt, telefontillgänglighet).

	Män (n=37)	Kvinnor (n=6)	Totalt (n=43)
Mycket lätt	38 %	17 %	35 %
Ganska lätt	54 %	17 %	49 %
Varken lätt eller svårt	3 %	50 %	9 %
Ganska svårt	5 %	0 %	5 %
Mycket svårt	0 %	17 %	2 %

Även när det gällde patienternas bemötande av personal så var patienterna mycket nöjda. 77 % (78 % av männen och 67 % av kvinnorna) ansåg att det bemötande de hade fått var mycket bra. Endast ett fåtal (2 %) tyckte att de fått ett ganska dåligt bemötande (Tabell 4).

Tabell 4. Bemötande av personal på ITOK.

	Män (n=37)	Kvinnor (n=6)	Totalt (n=43)
Mycket bra	78 %	67 %	77 %
Ganska bra	19 %	17 %	19 %
Varken bra eller dåligt	3 %	0 %	2 %
Ganska dåligt	0	17 %	2 %
Mycket dåligt	0	0	0

Tabell 5 visar vad patienterna ansåg om det stöd och hjälp som de fått från ITOK. Drygt 60 % var mycket nöjda, medan 5 % var ganska missnöjda. Merparten var dock mycket eller ganska nöjda.

Tabell 5 Nöjd/missnöjd med den hjälp/stöd som hittills erhållits från ITOK

	Män (n=37)	Kvinnor (n=6)	Totalt (n=43)
Mycket nöjd	65 %	50 %	63 %
Ganska nöjd	30 %	17 %	30 %
Varken mycket eller lite nöjd	3 %	17 %	5 %
Ganska missnöjd	3 %	17 %	5 %
Mycket missnöjd	0	0	0

När det gällde upplevelsen av nätverksmötena (ITOK, Socialtjänst och Frivård) som patienten deltar i cirka en gång var sjätte vecka är bilden något mer varierande (Tabell 6). Nära 60 % av samtliga patienter var ganska eller mycket positiva, medan en fjärdedel var neutrala i sin hållning och några procent var ganska eller mycket missnöjda. Eftersom en stor andel av patienterna hade varit inskrivna i behandlingen en ganska kort tid (1-3 månader), hade de inte hunnit medverka i något nätverksmöte och hade följaktligen svårt att bedöma betydelsen av dessa möten (Tabell 6).

Tabell 6 Upplevelse av nätverksmöten

	Män (n=37)	Kvinnor (n=6)	Totalt (n=43)
Mycket positivt	33 %	17 %	31 %
Ganska positivt	31 %	17 %	29 %
Varken positivt eller negativt	22 %	33 %	24 %
Ganska negativt	3 %	0 %	2 %
Mycket negativt	0 %	17 %	2 %
Ej haft möte	11 %	17 %	12 %

Patienterna hade också möjlighet att skriva ned egna kommentarer. Nedan redovisas dessa från 33 patienter. De flesta ger positiva kommentarer, men det finns också kritiska kommentarer. (Se kommentarer nedan)

DISKUSSION OCH SLUTSATS

Patientgruppen hade en stor majoritet av män (37 män och 6 kvinnor), vilket troligtvis beror på att rekryteringen till programmet sker via anstalterna inom kriminalvården. Medelåldern för hela gruppen var 36.6 år. Kvinnorna var yngre än männen. Patienternas attityder och inställning till ITOK och den integrerade behandling där kriminalvård och beroende vård samverkar förefaller vara positiv. Dock bör man ha i minnet att cirka hälften av alla patienter endast varit i behandling under en kort tid, varför det kanske vore viktigt att följa upp patienterna efter ett eller två år. Därtill är det viktigt att samla information vid inträde till behandling för att i forskningssyfte analysera olika utfall och retention i ett längre perspektiv. Denna patientgrupp har komplexa vårdbehov och behandlingen är viktigt för att förhindra återfall i missbruk, kriminalitet och för tidig död.

En slutsats man kan dra från patienternas egna kommentarer är att det vore önskvärt att samarbetet med Socialtjänsten fortsätter och intensifieras då det gäller vissa patienters speciella behov. Detta gäller naturligtvis också ITOK. Patienterna varierar vad avser medicinska och sociala behov och då är det naturligtvis viktigt att vården i samarbete med andra vårdgivare kan vara flexibla i behandlingsinnehåll och bemötande.

Patienternas egna kommentarer om behandlingen (33 patienter).

1. Svårt att få medicin som man behöver förutom metadon
2. Personalen är mycket trevliga och det känns att dom bryr sig
3. Inga möten
4. Svårt att nå per telefon, Soc har haft svårt att sköta sina bitar
5. Det har varit övervägande bra att vara med i ITOK
6. Ej haft möte
7. Inget möte. Bra det som finns, hjälp för sådana som mig. Mycket tacksam för det.
8. ITOK måste se till att det som bestäms på gemensamma möten uppfylls
9. Ej haft möte. Fler borde få chansen
10. Ej möte. Positivt att jag har metadon. Neg den stora koncentrationen av narkomaner på ett ställe
11. Har inga dåliga kommentarer angående detta jobb
12. Jag tycker at ITOK är ett bra team.
13. Allt fungerar mycket väl, BRA
14. Dåliga erfarenheter av SOC. Itok lyssnar på mig. Mina åsikter togs på allvar. Utan ITOK fortfarande i missbruk.
15. Verkar bra. Hoppas på att det blir bra.
16. Tycker bra om ITOK. Dom hjälper många som mig.
17. Bra
18. Tycker att de är jättetrevliga, men svårt att ring hit.
19. Socialtjänsten är verkligen inte bra
20. Satt på anstalt, fick inte vara bland andra intagna under inställning. Skulle finnas en avdelning för oss.
21. Socialen dålig. Annars bra.
22. Fel att hålla folk här för länge. Skall vara lättare. Slippa komma varje dag.
23. Borde utvecklas mer när det gäller kriminalvården
24. För mycket institutionskontroll. Annars ganska okey.
25. Tycker överlag att ITOK är bra.
26. Mycket bra
27. Bra
28. Tid med att få höjning av dos under kontraktsvården. Har inte fått den utlovade medicinen. Flutit på.
29. Fungerar bra
30. Bra
31. Ej haft ngt möte. Inga kommentarer just nu
32. Dom borde inte blandas ihop så mycket med 44:an. ITOK borde stå mer på egna fötter.
33. Det är mycket svårt att nå dom via telefon